

Падвядзём вынікі. У Беларусі электраэнергетыка складаецца ў асноўным з цеплавых электрастанцый (ДРЭС і ЦЭЦ). Самая буйная цеплавая электрастанцыя — Лукомская ДРЭС. Найбуйнейшая ГЭС — Віцебская. У Астравецкім раёне пабудавана першая ў Беларусі атамная электрастанцыя — Беларуская АЭС.

Праверце сябе. 1. Якія фактары ўплываюць на размяшчэнне прадпрыемстваў электраэнергетыкі? 2. Назавіце найбуйнейшыя па магутнасці цеплавыя электрастанцыі краіны. 3. Які від паліва выкарыстоўваецца на электрастанцыях Беларусі? 4. Якая ГЭС самая буйная ў краіне? 5. Назавіце АЭС краіны. Дзе яна размешчана?

Праблемныя пытанні. 1. У чым заключаюцца перспектывы развіцця альтэрнатыўных крыніц энергіі ў краіне? 2. Назавіце асноўныя прычыны будаўніцтва Беларускай АЭС.

Ад тэорыі да практыкі. Падрыхтуйце праект «Энергетычная бяспека Беларусі».

§ 32. Геаграфія нафтаперапрацоўчай і газаперапрацоўчай прамысловасці

Успомніце. Якая сыравіна выкарыстоўваецца ў нафтаперапрацоўчай і газавай прамысловасці ў Беларусі?

1. Нафтаперапрацоўчая прамысловасць. Нафтаперапрацоўчая прамысловасць — адна з найважнейшых галін прамысловасці Беларусі. Яе ўдзельная вага ў структуры апрацоўчай прамысловасці складае каля 17 %. Размяшчэнне галіны ў Беларусі было звязана са спажывецкім, транспартна-інфраструктурным і ваенна-стратэгічным фактарамі. Надалей Беларусь забяспечвала ўласныя патрэбы ў нафтапрадуктах, а таксама забяспечвала імі прылеглыя вобласці Расіі, Украіны і краін Балтыі. Вытворчасць нафтапрадуктаў — важны артыкул валютных даходаў Беларусі. Штогод краіна экспартуе больш за палову вырабленых нафтапрадуктаў.

Для нафтаперапрацоўкі пабудаваны прадпрыемства «Нафтан» у Наваполацку і Мазырскі нафтаперапрацоўчы завод. Сыравінай для працы нафтаперапрацоўчых заводаў з’яўляецца нафта.

У якой вобласці засяроджана асноўная здабыча нафты ў краіне? Па картах атласа (с. 6–7, 51) назавіце радовішчы нафты, якія распрацоўваюцца.

Дызельнае паліва

Мазут

Маторнае паліва

Змазачныя масла

Сыравіна для нафтахімічнай прамысловасці

Дарожныя бітумы

Мал. 103. Прадукцыя нафтаперапрацоўчых прадпрыемстваў

З усіх радовішчаў нафта па нафтаправодах ідзе да Рэчыцкага і Асташкавіцкага радовішчаў, там праходзіць прамысловую падрыхтоўку (абязводжванне, абясольванне, сепарацыю) і падаецца ў нафтаправод «Дружба», а таксама на нафтаперапрацоўчыя заводы ў Наваполацк і Мазыр. З якой мэтай праводзіцца прамысловая падрыхтоўка нафты?

Нафтаперапрацоўчыя заводы Беларусі перапрацоўваюць больш за 20 млн т нафты, з якой атрымліваюць маторнае і дызельнае паліва, мазут, змазачныя масла, дарожныя бітумы, сыравіну для нафтахімічнай прамысловасці (мал. 103). Мазут — паліва для цеплавых электрастанцый і кацельняў, свае патрэбы ў якім Беларусь забяспечвае цалкам. Рэшткі мазуту экспартуюцца.

Нафтаперапрацоўчыя заводы Беларусі рэалізуюць праграмы мадэрнізацыі і рэканструкцыі прадпрыемстваў, што дазваляць забяспечыць выпуск прадукцыі, якая адпавядае сусветным стандартам якасці. Вырабляецца дызельнае паліва вышэйшага экалагічнага класа. Па якасці і экалагічнай чысціні маторнага паліва Беларусь лідзіруе сярод краін СНД.

Заводы па вытворчасці нафтапрадуктаў функцыянуюць і ў іншых гарадах Беларусі. Вытворчасць маторнага масла наладжана ў Наваполацку і Заслаўі, змазачных масел — у г. п. Лёзна, бітуму — на нафтабітумным заводзе ў Чэрвеньскім раёне, парафіну, воску і змазачных масел — у г. п. Свіслач Пухавіцкага раёна.

У 2019 г. уведзены ў эксплуатацыю першы ў краіне магістральны нафтапрадуктаправод «Наваполацк — Фаніпаль».

2. Газаперапрацоўчая прамысловасць. Разам з нафтай у Гомельскай вобласці здабываецца спадарожны газ, які перапрацоўваецца на Беларускам газаперапрацоўчым заводзе ў Рэчыцы. Асноўная прадукцыя завода — сухі газ. Ён выкарыстоўваецца на Светлагорскай ЦЭЦ для спажывання насельніцтвам Рэчыцы і Светлагорска. Невялікая колькасць газу вырабляецца ў Наваполацку і Мазыры. Мясцовага газу не хапае, таму ў якасці энергетычнага і бытавога паліва выкарыстоўваецца прыродны газ, які паступае па трох нітках газаводу «Таржок — Мінск — Івацэвічы» і газаводзе «Ямал — Еўропа». Штогадовае спажыванне газу дасягае больш за 20 млрд м³. Устойліваму бесперабойнаму газабеспячэнню краіны спрыяюць Мазырскае (Гомельская вобласць), Асіповіцкае (Магілёўская вобласць) і Прыбугскае (Брэсцкая вобласць) падземныя газасховішчы.

Падвядзём вынікі. У Беларусі функцыянуюць два нафтаперапрацоўчыя заводы — у Наваполацку і Мазыры. Перапрацоўка спадарожнага газу і вытворчасць сухога газу ажыццяўляюцца на Беларускам газаперапрацоўчым заводзе ў Рэчыцы. Нафта і прыродны газ паступаюць на прадпрыемствы па трубаправодах з Расіі.

Праверце сябе. 1. Назавіце фактары размяшчэння нафтаперапрацоўчай прамысловасці Беларусі. 2. Якая сыравіна выкарыстоўваецца на нафта- і газаперапрацоўчых прадпрыемствах? 3. Назавіце нафта- і газаперапрацоўчыя заводы, прадпрыемствы па вытворчасці нафтапрадуктаў. Дзе яны размешчаны?

Праблемныя пытанні. 1. Чаму вытворчасць нафтапрадуктаў з'яўляецца важным артыкулам валютных даходаў краіны? 2. З якімі праблемамі можа сутыкнуцца сучасная нафтаперапрацоўка?

Ад тэорыі да практыкі. Распрацуйце рэкламны плакат «Прадукцыя НПЗ Беларусі».

§ 33. Геаграфія металургіі

Успомніце. Якія віды сыравіны неабходныя для металургічнай вытворчасці?

1. Структура і фактары размяшчэння металургічнай вытворчасці. У структуры апрацоўчай прамысловасці Беларусі доля металургіі складае 8,1 %. Металургія адыгрывае важную ролю ў эканоміцы. Яна выпускае металы і шырокі асартымент гатовых металічных вырабаў для прамысловасці, сельскай і лясной гаспадаркі, будаўніцтва, тавараў народнага спажывання (мал. 104).